

Θέματα

ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση για την εκπαίδευση
ΤΕΥΧΟΣ 82, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018, ΤΙΜΗ € 5.00

- Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης για τη Δυνατότητα Ανάπτυξης
- Η Επαγγελματική Ικανοποίηση, το Επαγγελματικό Αγχος & η Επαγγελματική Εξονθένωση των Εκπ/κών που Εργάζονται σε Δομές της Ειδικής Αγωγής
- Πρόταση Διδακτικού Σεναρίου μέσω των Τ.Π.Ε. Διδασκαλία Ελληνικών Παραδοσιακών Χορών στο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο
- Μαθητές με Σωματική Αναπηρία στη Σχολική Προσταμογή
- Επιληπτικές Κρίσεις στην Παιδική Ηλικία
- Ο Αυτοπροσδιορισμός κατά τη Μετάβαση των Μαθητών με Νοητική Υστέρηση από το Γυμνάσιο στο Λύκειο

θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΩΔΙΚΟΣ 035018

Διεύθυνση: Γούναρη 21-23,
185 31 Πειραιάς
Τηλ.-Fax: 2651048830, 210 5731768
Kiv.: 6977244295, 6977743862
e-mail: ds_pesea@yahoo.gr
<http://www.pesea.gr>

Ιδιοκτήτης: Π.Ε.Σ.Ε.Α.
Εκδότης: Μηνάς Ευσταθίου

Συντακτική Επιτροπή
Μηνάς Ευσταθίου: 6977244295
Άννα Τριλιακού: 6932942156
Λευτέρης Ρατσιάτος: 6977743862
Γιώργος Κ. Γαλάνης: 210 4954478
Άγγελος Αγγελόπουλος: 6937339323
Κωνσταντίνα Φιλίππου: 6940099109

Κριτική Επιτροπή Άρθρων
Γιώργος Τσιάκαλος
Λάμπρος Σταύρου
Σπύρος Σούλης
Μαρία Δροσινού

Διευθυντής Έκδοσης: Μηνάς Ευσταθίου
Επιμέλεια: Μηνάς Ευσταθίου, Γιώργος Κ. Γαλάνης
Φωτογραφία: Αρχείο Π.Ε.Σ.Ε.Α.

Στοιχειοθεσία: Ιωάννα Τσίκα
Εκτύπωση: Γεώργιος Μυλωνάς & ΣΙΑ Ο.Ε.

Συνεργασίες - Συνδρομές

- Προς: • e-mail: ds_pesea@yahoo.gr
- Μηνάς Ευσταθίου, Απελευθερώσεως 14,
453 32 - Ιωάννινα, 6977244295
  - Γιώργος Γαλάνη, Χαριλάου Τρικούπη 85,
181 20 - Κορυδαλλός, 6944126716
  - Π.Ε.Σ.Ε.Α., Τ.Θ. 80497, 18510 - Πειραιάς

Συνδρομή ενός έτους (4 τεύχη):

Μέλη ΠΕΣΕΑ & Συνδρομέτες Περιοδικού: **€ 20.00**
Οργανισμοί, Σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.: **€ 30.00**

- Με κατάθεση στην **ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ** -

Αρ. Λογ. 359/904078-15

IBAN: GR5701103590000035990407815

- Με ταχυδρομική επιταγή **Ε.Δ.Τ.Α.**

(με ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλέφωνο)

Κάθε ευνπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα ο οποίος και βαρύνεται αποκλειστικά τόσο για την ερευνητική δεοντολογία, την επιστημονικότητα και εγκυρότητα των θέσεων όπως αυτές παρουσιάζονται, όσο και για τη γλώσσα που χρησιμοποιεί.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του Διευθυντή Έκδοσης 1

Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης για την Δυνατότητα Ανάπτυξης Συναισθηματικής Νοημοσύνης στο Σχολείο 3

Η Επαγγελματική Ικανοποίηση, το Επαγγελματικό Άγχος & η Επαγγελματική Εξουθένωση των Εκπ/κών που Εργάζονται σε Δομές της Ειδικής Αγωγής 18

Πρόταση Διδακτικού Σεναρίου μέσω των Τ.Π.Ε.
Διδασκαλία Ελληνικών Παραδοσιακών Χορών στο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο 34

Μαθητές με Σωματική Αναπηρία στη Σχολική Προσαρμογή 42

Επιληπτικές Κρίσεις στην Παιδική Ηλικία 53

Ο Αυτοπροσδιορισμός κατά τη Μετάβαση των Μαθητών με Νοητική Υστέρηση από το Γυμνάσιο στο Λύκειο 61

Η Εμπειρία των Γονέων Παιδιών με ΔΕΠ-Υ Σχετικά με την Ετικετοποίηση –Ταξινόμησή τους στην Εκπ/ση 70

Η Συμβολή της Ηγεσίας της Εκπαίδευσης στην Ποιοτική Αναβάθμιση της Παρεχόμενης Εκπαίδευσης 82

Γονείς και Παιδιά στο Περιβάλλον Μιας Νέας Εποχής 94

ΠΕΣΕΑ

Έκθεση Πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Ε.Σ.Ε.Α. για το Έτος 2017-18 από τον Πρόεδρο Μηνά Ευσταθίου 100

Παρέμβαση του Π.Ε.Σ.Ε.Α. στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων για την ενιαιοποίηση του ΤΕΙ Ηπείρου με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 109

Ο ΚΥΡΙΑΡΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Με τη συνδρομή της πολιτικής και της κοινωνικής θεωρίας γνωρίζουμε ότι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που διαμορφώνουν τους τρόπους κατανόησης της κοινωνικής πραγματικότητας και των κοινωνικών φαινομένων είναι η κυρίαρχη ιδεολογία που, ως σύστημα, ερμηνεύει τις κοινωνικές λειτουργίες και νομιμοποιεί τις σχέσεις εξουσίας παρέχοντας νοηματικό περιεχόμενο στην ατομική και κοινωνική πρακτική των ανθρώπων.

Το μέσο με το οποίο εκφέρεται ο κυρίαρχος λόγος είναι ο απλός, ο καθημερινός και κοινός λόγος. Το ερμηνευτικό σχήμα του συγκεκριμένου ιδεολογικού περιεχομένου υποστηρίζει ότι: α) ο κυρίαρχος λόγος αποτελεί μια πολύ σημαντική εξέλιξη σε όλες τις χώρες του κόσμου, β) κατανοεί την κοινωνική πραγματικότητα, και γ) με εργαλεία τη δικαιοσύνη και την πολιτική μπορεί να καταπολεμήσει τον κοινωνικό αποκλεισμό. Όμως διαπιστώθηκε πως ο κυρίαρχος πολιτικός λόγος, σε ό,τι αφορά την αναπαραγωγή της υφιστάμενης κοινωνικής και οικονομικής συγκρότησης, υποβάλλει τη θέαση της κοινωνικής πραγματικότητας στο πλαίσιο του νεοφιλελεύθερου ατομοκεντρικού ανταγωνισμού προωθώντας την άποψη ότι η υπάρχουσα κατάσταση είναι ορθή και νομοτελειακά αναπόφευκτη. Την ίδια αναπαραγωγική λειτουργία παρατηρούμε και στον κυρίαρχο λόγο των επιστημόνων ο οποίος προβάλλει σταθερά τη θέση: «ότι η αγορά προηγείται της κοινωνίας». Επιπλέον χρησιμοποιεί έννοιες, όπως παράδειγμα «η παγκοσμιοποίηση», τις μετατρέπει σε ιδεολογία και στη συνέχεια προβάλλει το περιεχόμενό τους για να υποστηρίξει θέσεις οι οποίες κρίνουν τις εξελίξεις της παρούσας συγκυρίας, ως ορθές, δίκαιες και προοδευτικές, αλλά προπάντων αναπόφευκτες και αναπότρεπτες.

Σε ό,τι αφορά την αποδοχή του φαινομένου του κοινωνικού και, κατά προέκταση σχολικού, αποκλεισμού, το πολιτικό πεδίο αποστοπά το ζήτημα και όταν, αναφέρεται σε αυτό δείχνει να μην το κατανοεί ως διακριτό κοινωνικό πρόβλημα σε σχέση με άλλα προβλήματα της κοινωνίας. Η αποσιώπηση του κοινωνικού αποκλεισμού είναι απόλυτη και στον κυρίαρχο λόγο των επιστημόνων ο οποίος προβάλλει και αναδεικνύει ως σημαντικά προβλήματα αυτά που θέτει η λογική της νεοφιλελεύθερης οικονομικής λειτουργίας. Και οι μεν και δε, δεν μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματικές λύσεις, αφού υποστηρίζουν αναφανδόν αναθεωρημένες εκδοχές του κοινωνικού κράτους που έχουν ως κοινό σκοπό την αναγκαιότητα της συρρίκνωσής του.

Ο κυρίαρχος πολιτικός λόγος και ο αντίστοιχος των επιστημόνων που αναφέρεται στην εκπαίδευση, είτε υποστηρίζει και δικαιολογεί το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα, είτε στην περίπτωση που εντοπίζει προβλήματα σε αυτό δεν περιλαμβάνει στις αναφορές του τον κοινωνικό/σχολικό αποκλεισμό. Οι προτάσεις που καταθέτουν εξαντλούνται στην εσωτερική λειτουργία του σχολείου προβάλλοντας το ψευδολόγημα της «ανεπάρκειας των εκπαιδευτικών». Από την άλλη με τη Δικαιοσύνη και το Νόμο τι συμβαίνει; Στο «δέον του Δικαίου» περιλαμβάνονται οι κανονιστικές ρυθμιστικές πράξεις που ανα-

φέρονται σε ουσιώδεις κοινωνικές σχέσεις. Η νομοθετική (κανονιστική) παράμετρος του δικαίου είναι απολύτως ουσιώδης για την κατανόηση των κοινωνικών, εκπαιδευτικών και οικονομικών φαινομένων, όπως είναι ο κοινωνικός και ο σχολικός αποκλεισμός.

Η κριτική θεωρία της Δικαιοσύνης συνάγει ηθικο-πολιτικές αξίες και αρχές αρνητικά μέσα από την κριτική των ανισοτικών και ανελεύθερων όρων κοινωνικής ζωής που επικράτησαν ιστορικά. Και σε προσδιορισμένη άρνηση προς τους όρους αυτούς διαμορφώνει αντιστικτικά αξίες και αρχές ισότητας, ελευθερίας και αλληλεγγύης. Έτσι αντιπαραβάλει τους ανάξιους όρους ζωής και τις κοινωνικές διαφθρώσεις που πρέπει να αλλάξουν, προς τις αξίες που απειλούνται από τους όρους αυτούς και από τις υπάρχουσες δομές της κοινωνίας, και εν προκειμένω του εκπαιδευτικού συστήματος. Αποκαθιστά την εσωτερική σχέση ανάμεσα σε όρους ζωής και αξίες εντός των κοινωνικών δομών ως αξιακή αναφορά και όχι ως αιτιώδη αλληλουχία. Στο πλαίσιο της ελεύθερης δράσης του, ο **Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής**, ως επιστημονική συλλογικότητα νομιμοποιείται να επιδιώκει το ηθικά ορθό και δίκαιο και να εξετάζει ταυτόχρονα μήπως η δυνατότητα ελεύθερης πραγμάτωσης των σκοπών που θέτει υπόκειται σε περιορισμούς και εξωτερικούς καταναγκασμούς, σύμφυτους με τον κυρίαρχο πολιτικό ή ιδεολογικό λόγο. Για αυτό θέτουμε τη δυνατότητα αυτή ως κίνητρο της επιστημονικής, κοινωνικής και πολιτικής μας δράσης, μέσα σε πολιτικές περιστάσεις διάστικτες από σχέσεις ανελευθερίας και ανισότητας, **με σκοπό τη μεταστροφή των κοινωνικών πραγμάτων από την αναγκαιότητα στην ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**.

Ο **Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής** προσεγγίζοντας αξιακά και ηθικά τις έννοιες «Δικαιοσύνη και Νόμος» πάλεψε, επιχειρηματολόγησε και έπεισε: α) τον Υπουργό Παιδείας κ. Νίκο Φίλη να προχωρήσει στην κατάργηση του άρθρου 56 του Ν. 3966/2011 με το άρθρο 48 του Ν. 4415/2016 διασφαλίζοντας το ηθικό δικαίωμα του διορισμού στις σχολικές δομές της ειδικής αγωγής Π.Ε. & Δ.Ε.: σε όλους και όλες τους/τις εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, χωρίς διακρίσεις (Π.Ε.Σ.Ε.Α., 2016), και β) τον Υπουργό Παιδείας κ. Κώστα Γαβρόγλου (Π.Ε.Σ.Ε.Α., 2018), αναλύοντάς του διεξοδικά του λόγους της έντονης διαφωνίας του για την ίδρυση και η λειτουργία Πανεπιστημιακών Τμημάτων Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα, εξηγώντας: α) ότι τέτοια επιλογή αποτελεί παγκόσμια πρωτοτυπία και συνδέεται με καταδικαστέες πολιτικές του σκοτεινού παρελθόντος των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων, που είχαν επιβάλει το ιατρο-παιδαγωγικό και διαχωριστικό μοντέλο αγωγής και εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τα υποχρέωναν για δεκαετίες να εγγράφονται και να φοιτούν σε ειδικά σχολεία εγκλεισμού και σε άθλια κτίρια υποβαθμισμένων και περιθωριοποιημένων περιοχών-γκέτο των αισικών κέντρων, και β) ότι σήμερα η συνεκπαίδευση των μαθητών και μαθητριών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα γενικά σχολεία θεωρείται πλέον, ως η πιο ενδεδειγμένη μορφή εκπαίδευσης, κι αποτελεί πολιτική προτεραιότητα των Κυβερνήσεων, σχεδόν όλων των χωρών του κόσμου, αλλά και της Ελλάδας.

Σημείωμα του Διευθυντή Έκδοσης

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ του Διοικητικού Συμβουλίου του
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
για το Έτος 2017-18**

από τον Πρόεδρο του Π.Ε.Σ.Ε.Α. Μηνά Ευσταθίου

Αθήνα, 23 Ιουνίου 2018 –Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση Π.Ε.Σ.Ε.Α.

**«Ω ταπεινοί, κι ω καταφρονημένοι του κόσμου αυτού, να είστε ευλογημένοι.
Στης Πολιτείας τους δρόμους, κατεβήκαμε φέρνοντας το φορτίο μας τραγουδώντας.**

Από τις χώρες του ήλιου ξεκινήσαμε με τις αράγιστες αυγές φτασμένοι.

Σε κάθε σταυροδρόμι κι ένας κίνδυνος μας παραμόνευε μια παγίδα.

Κάθε γωνιά και μια φιδοφωλιά. Μα εμείς αφηφούσαμε τις ενέδρες.

Γενναία προχωρούσαμε μεριμνώντας για τον άλλον

με τη γκρίζα στολή του ανάπτηρου πασπαλισμένη με θεϊκή γύρη»

**(Μελισσάνθη, 1986, Οδοιπορικό – Ποιήματα 1930-1984, Τούτο μου Εστί το Αίμα –
Λυρική Εξομολόγηση, σ. 53 & 161, Αθήνα, Καστανιώτης)**

**Αναδιοργάνωση των Δομών Υποστήριξης της Πρωτοβάθμιας
και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο νέος πιολύ-νόμος 4547 (ΦΕΚ 102/12-06-2018, τχ. Α'), περί «Αναδιοργάνωσης των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», που ψηφίστηκε στη Βουλή των Ελλήνων -μόνο από τα κόμματα της συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, αλλάζει το διοικητικό χάρτη της δημόσιας εκπαίδευσης με περισσότερο συγκεντρωτισμό και γραφειοκρατία ενσωματώνοντας διαφορετικές δομές και υπηρεσίες και αλλάζοντας ταυτόχρονα τις διαδικασίες στελέχωσης των νέων υπηρεσιών. Μπορεί οι συντάκτες του νέου νόμου να θεωρούν ότι παράγουν εκπαιδευτικές πολιτικές που θα εξασφαλίζουν σε όλους ίσες ευκαιρίες για πρόσβαση στο δημόσιο σχολείο και στη μάθηση, αλλά φαίνεται να προστερούν με ευκολία τη σκληρή πραγματικότητα που απαιτεί ριζικές αλλαγές όχι μόνο στη νομοθεσία αλλά σε οικονομικό επίπεδο και σε επίπεδο εφαρμογής. Στις νέες δομές που δημιουργούνται είναι και τα Κ.Ε.Σ.Υ. που ενσωματώνουν υπηρεσίες που μέχρι σήμερα έχουν διαφορετικό αντικείμενο και απευθύνονται σε διαφορετικό μαθητικό πληθυσμό. Τα Κ.Ε.Σ.Υ. ανάμεσα στις «πολυδιάστατες» αρμοδιότητες τους θα παρέχουν υποστήριξη «στο σύνολο της σχολικής και ευρύτερης κοινότητας της περιοχής ευθύνης του (σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές, τοπική κοινότητα) σε πολλαπλά επίπεδα

(πρόληψη –αξιολόγηση –εισήγηση –παρέμβαση –ενημέρωση -επιμόρφωση-ευαισθητοποίηση) με στόχο τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στο εκπαιδευτικό αγαθό».

Η νέα οργανωτική δομή θα δημιουργήσει πολλαπλά προβλήματα σε λειτουργικό αλλά και εργασιακό επίπεδο, γιατί η σημερινή πραγματικότητα με βαθιές κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες έχει δημιουργήσει ένα χάσμα ανάμεσα στην εκπαιδευτική πολιτική και στην πρακτική της εφαρμογή. Αυτό το χάσμα δεν γεφυρώνεται με τις διατάξεις του νέου νόμου. Αν είναι αυτό το όραμα δεν πρέπει να αποσιωπάται ότι αποτελεί ένα ζήτημα περίπλοκο που απαιτεί μια δύσκολη μεταβατική διαδικασία. **Μια διαδικασία που απαιτεί άλλον προσανατολισμό στην εκπαίδευση, γενναία χρηματοδότηση, αλλαγή στα προγράμματα σπουδών και στη διδασκαλία –υποστήριξη –επιμόρφωση και οικονομική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών, ώστε σταδιακά και σταθερά να εξασφαλιστεί η ισότιμη εκπαίδευση για όλους.**

Στο όνομα μιας υπερφίαλης αποκέντρωσης και υπερεκτίμησης της λειτουργίας των Συλλόγων Διδασκόντων και των Σχολικών Συμβουλίων η σχολική μονάδα επιφορτίζεται με πολλές και πολυδιάστατες αρμοδιότητες και το εκπαιδευτικό προσωπικό καλείται να διαδραματίσει νέους ρόλους, χωρίς την απαραίτητη τεχνογνωσία, μέσα από γραφειοκρατικές διαδικασίες. Προτείνονται «συνεργασίες» του σχολείου με φορείς και υπηρεσίες, χωρίς να έχει καθοριστεί ούτε το νομικό πλαίσιο ούτε και τα πρωτόκολλα συνεργασίας. Το σημερινό σχολείο πριν από οποιαδήποτε νέα καινοτόμα δράση χρειάζεται μόνιμο, σταθερό και ενισχυμένο οικονομικά και επαγγελματικά προσωπικό. Η συνεχής ανασφάλεια και απαξίωση που βιώνουν οι εκπαιδευτικοί μέσα σε συνθήκες οικονομικής λιτότητας δεν προμηνύει καλούς οιωνούς αλλά μάλλον ενισχύει την «αποστασιοποίησή» τους. **Με τη συγχώνευση δομών και υπηρεσιών, όπως: α) τα ΠΕΚΕΣ για να απορροφήσουν τα τμήματα επιστημονικής καθοδήγησης, τους Σχολικούς Συμβούλους, τα ΠΕΚ, β) τα ΚΕΣΥ για να καταργηθούν και συγχωνευτούν τα ΚΕΔΔΥ, τα ΚΕΣΥΠ, οι Σταθμοί Συμβουλευτικής Νέων, και γ) τα ΚΕ-Α για να συνενωθούν τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η Αγωγή Υγείας, οι Σχολικές Δραστηριότητες και τα Πολιτιστικά Τμήματα με στόχο την μείωση θέσεων και όχι την ενίσχυση του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος.**

Με τη δημιουργία και λειτουργία των Π.Ε.Κ.Ε.Σ. στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Π.Ε.&Δ.Ε. το Υπουργείο Παιδείας μετακυλά την επιτελική ευθύνη του και την ουσιαστική υποστήριξη του στο εκπαιδευτικό έργο των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Το πλήθος των αρμοδιοτήτων του νέου θεσμού στο οποίο συγκεντρώνονται ευθύνες παιδαγωγικές, διοικητικές, γνωμοδοτικές, εκπαιδευτικού σχεδιασμού και αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου, επιμορφωτικές, συμβουλευτικής γονέων, συντονισμού άλλων εκπαιδευτικών φορέων, προσδίδουν

στον θεσμό αυτό βραδυκίνητα και δυσλειτουργικά χαρακτηριστικά. Η προφανής αδυναμία στοιχειώδους ανταπόκρισης στις πολλαπλές ανάγκες που ανακύπτουν στο πεδίο της εφαρμογής του, αναπόφευκτα θα οδηγήσει το όλο εγχείρημα να παραμείνει «κενό γράμμα» και να καταγραφεί στην ιστορία της εκπαίδευσης, ως ακόμα ένας νόμος που έμεινε «στα χαρτιά».

Ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής επιμένει να αγωνίζεται για την αλλαγή του γενικού σχολείου –με πρώτο απαραίτητο βήμα προς την διαμόρφωση ενταξιακού εκπαιδευτικού συστήματος- απαιτεί **ενοποίηση** του νομοθετικού πλαισίου για τη γενική και την ειδική εκπαίδευση. Στην Ελλάδα, όλοι οι νόμοι που αφορούν στο θέμα αυτό, με εξαίρεση το Ν. 1566/1985, αντιμετωπίζουν διαχωριστικά το θεσμό της ειδικής αγωγής. Η ξεχωριστή νομοθέτηση για την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποτελεί εξ ορισμού διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, κατά το Ν. 4074/2012. Ο νέος νόμος-σκούπα 4547 (ΦΕΚ 102/12-06-2018, τχ. Α') κινήθηκε προς μια κατεύθυνση ενιαίας νομοθετικής προσέγγισης των λειτουργιών της γενικής και της ειδικής αγωγής, αλλά με όρους «φοβιτικών και κλειστών συζητήσεων», εντός των διαδρόμων των «τειχών των εξουσιαστικών μηχανισμών» και προφανώς «μακράν και πέραν» των συλλογικών συγκροτήσεων. Θεωρούμε πολύ σημαντικό το γεγονός ότι αποσύρθηκαν κρίσιμες ρυθμίσεις σχετικές με τους διορισμούς των αναπληρωτών.

Η Ειδική Εκπαίδευση στην Εποχή των Ανισοτήτων και των Αντιφάσεων

Από το 2010 έως σήμερα οι οδυνηρές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα προκάλεσαν στο εκπαιδευτικό σύστημα επιπλέον αστάθειες, ανασφάλειες και θεσμικές αρρυθμίες που το μέγεθός τους δεν αποτέλεσε μέχρι σήμερα αντικείμενο ευρείας μελέτης. Φαίνεται ότι κοινωνικός στόχος για **ισότιμη ένταξη** στην κοινωνία και στην εκπαίδευση, που εκφράζεται με το «Ένα Σχολείο για Όλους», να μην συνυπάρχει με τον πολιτικό στόχο. **Οι αλλαγές στην ίδια την Παιδεία εξαρτώνται βασικά από αλλαγές σε άλλους, βασικότερους κοινωνικούς τομείς καθώς κι από τη φύση της πολιτικής εξουσίας και τους στόχους της.** Το **Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ε.Σ.Ε.Α.** στα πλαίσια των συναντήσεων του την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας –Υπουργό & Υφυπουργό Παιδείας- τα αρμόδια υπηρεσιακά όργανα, κατά τη διάρκεια των ετών 2016-2017-2018, επισήμαινε και πρότεινε την αναγκαιότητα για: **1. ενιαία νομοθεσία για τη γενική και την ειδική εκπαίδευση.** Η ειδική αγωγή & εκπαίδευση αποτελεί **αναπόσπαστο** μέρος του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, που έχει ως βασική σχολική δομή το γενικό σχολείο στην δεκατετράχρονη (14) υποχρεωτική εκπαίδευση. Η νομοθετική κατοχύρωση της δίχρονης προσχολικής αγωγής αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θεσμικά έργα που επιτεύχθηκαν από Ελληνική Κυ-

βέρνηση, μετά την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Το κίνημα των εκπαιδευτικών και ο ΠΕΣΕΑ δεν θα επιτρέψουν στα οργανωμένα διαπλεκόμενα συμφέροντα, που εκφράζονται από «ισχυρούς αντιδραστικούς κύκλους της τοπικής αυτοδιοίκησης» να υπονομεύουν τη χρηματοδότηση, την ανέγερση και «εύρεση» προσβάσιμης σχολικής στέγης για τα νήπια και τους ανάπτηρους μαθητές και μαθήτριες. **2.** Η νομοθεσία που αφορά τα νηπιαγωγεία και την ειδική αγωγή και εκπαίδευση είναι ελλιπής και διάσπαρτη σε πληθώρα Νόμων, Υπουργικών Αποφάσεων, Προεδρικών Διαταγμάτων, πολλά από τα οποία ισχύουν από το 1982 ή και παλιότερα. Δεν είναι δηλαδή σύγχρονη και επικαιροποιημένη, δημιουργώντας ένα δαιδαλώδες τοπίο νομοθεσίας. Χρειάζεται άμεσα καθορισμός νομοθεσίας και προδιαγραφών για την ίδρυση και την λειτουργία Δημόσιων Νηπιαγωγείων, Τμημάτων Ένταξης, Συστεγαζόμενων Γενικών και Ειδικών Νηπιαγωγείων. Υποχρεωτική τήρηση των κτηριακών προδιαγραφών του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων για τα Νηπιαγωγεία αλλά και των κριτηρίων ασφαλείας (να γίνουν νόμος και όχι απλές οδηγίες) όπως π.χ.: 3 τ.μ./μαθητή, χώροι υγιεινής, πυρασφάλεια, χώροι χαλάρωσης-ύπνου, κουζίνα, τραπεζαρία φαγητού, πρόσβαση σε ΑμεΑ/ΑμεΕΕΑ, αύλειος χώρος, κλειστός χώρος για κινητικές δραστηριότητες. **3.** Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής-Π.Ε.Σ.Ε.Α., αναφορικά με το νομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας που πραγματεύεται τη συγχώνευση του ΤΕΙ Ηπείρου με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και την ίδρυση νέου Τμήματος Ειδικής Αγωγής στα Ιωάννινα, εξέφρασε την έντονη διαμαρτυρία του προς την ηγεσία του Υπουργείου του Παιδείας που αποδέχεται τις πιέσεις διαφόρων κύκλων της ευρύτερης περιοχής της Περιφέρειας Ηπείρου, οι οποίοι προτάσσουν τα «οικονομικά συμφέροντα» τους, εις βάρος των δημοκρατικών επιλογών της Ελληνικής Δημοκρατίας που προστατεύει το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης των μαθητών και μαθητριών με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο ενταξιακό και συμπεριληπτικό δημόσιο σχολείο. **Ο Π.Ε.Σ.Ε.Α.** σε συναντήσεις του με τον **Υπουργό Παιδείας κ. Κώστα Γαβρόγλου** ανέλυσε διεξοδικά του λόγους της **έντονης διαφωνίας του** για την ίδρυση και η λειτουργία Πανεπιστημιακών Τμημάτων Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα, **εξηγώντας:** **α)** ότι **τέτοια επιλογή** αποτελεί παγκόσμια πρωτοτυπία και συνδέεται με καταδικαστές πολιτικές του σκοτεινού παρελθόντος των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων, που είχαν επιβάλει το ιατρο-παιδαγωγικό και διαχωριστικό μοντέλο αγωγής και εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τα υποχρέωνταν για δεκαετίες να εγγράφονται και να φοιτούν σε ειδικά σχολεία εγκλεισμού και σε άθλια κτίρια υποβαθμισμένων και περιθωριοποιημένων περιοχών-γκέτο των αστικών κέντρων, και **β)** ότι σήμερα η **συνεκπαίδευση** των μαθητών και μαθητριών με αναπτηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα γενικά σχολεία θεωρείται πλέον, ως η πιο ενδεδειγμένη μορφή

εκπαίδευσης, κι αποτελεί **πολιτική προτεραιότητα** στις περισσότερες χώρες του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Είναι πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός ότι ο **Υπουργός Παιδείας δεσμεύτηκε στον Π.Ε.Σ.Ε.Α.** α) πως αυτή η επίμαχη διάταξη θα αποσυρθεί από το παρόν νομοσχέδιο όταν θα έρθει στις 30 Ιουλίου στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων καλώντας το επιστημονικό μας σωματείο να τοποθετηθεί στη Βουλή, και β) η Κυβέρνηση θα στηρίζει τις μεταπτυχιακές σπουδές στις επιστήμες της αγωγής συμπεριλαμβάνοντας και την εξειδίκευση στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση. 4. Το καλοκαίρι του 2016 εκφράσαμε την ικανοποίησή μας στον Υπουργό Παιδείας κ. Νίκο Φίλη που προχώρησε στην κατάργηση του άρθρου 56 του Ν. 3966/2011 με το άρθρο 48 του Ν. 4415/2016. Πλέον έχει διασφαλιστεί το δικαίωμα διορισμού στις σχολικές δομές της ειδικής αγωγής: σε όλους και όλες τους/τις εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής, χωρίς διακρίσεις. Την ερχόμενη Δευτέρα (25 Ιουνίου 2018) το Δ.Σ. του Π.Ε.Σ.Ε.Α. έχει συνάντηση με τον Υπουργό Παιδείας κ. Κώστα Γαβρόγλου για να τονίσει την ανάγκη άμεσων μόνιμων διορισμών εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής, Ε-ΕΠ, ΕΒΠ στα γενικά και ειδικά σχολεία, με τα **ίδια κριτήρια διορισμού που ισχύουν σε όλη την εκπαίδευση**. 5. Φαίνεται και στο νέο νόμο να διατηρείται -στο όνομα της «ενταξιακής πολιτικής»- το ιατρικό μοντέλο. Με διάφορους τρόπους (ονοματολογία σε υπηρεσιακές εγκυκλίους, αναφορές από δήθεν «ειδικούς φορείς» και από όψιμους ενδιαφερόμενους) επιχειρείται η **νομιμοποίηση της κατηγοριοποίησης των εκπαιδευτικών σε «ειδικούς» και «γενικούς»** και ο διαχωρισμός της εκπαίδευσης σε «γενική» και «ειδική». Η υλοποίηση ρευστών και πρόσκαιρων «Προγραμμάτων ΕΣΠΑ» θέτουν σε αμφισβήτηση δομές της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης με ιστορία και έργο, όπως είναι τα Τμήματα Ένταξης στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που προσφέρουν μορφές αντισταθμιστικής αγωγής και εκπαίδευσης σε χιλιάδες μαθητές/τριες με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. 6. Την Πέμπτη στις 12 Απριλίου 2018 αντιπροσωπεία του **Διοικητικού Συμβουλίου του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.-** συναντήθηκε με την Υφυπουργό Παιδείας κα **Τζούφη Μερόπη** τονίζοντας: α) την ανάγκη στήριξης από το Υπουργείο Παιδείας του κοινωνικο-εκπαιδευτικού μοντέλου διάγνωσης, αξιολόγησης και υποστήριξης των ατόμων με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την απομάκρυνση του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος από το ιατρικό μοντέλο, και β) την αναγκαιότητα της πρώιμης παρέμβασης για τα νήπια με αναπτηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την αύξηση των θέσεων νηπιαγωγών ειδικής αγωγής στην προσχολική αγωγή και στα ΚΕΔΔΥ. Όμως στο νέο νόμο με την ίδρυση της υπερδομής του ΚΕΣΥ και την ενίσχυση των ΕΔΕΑΥ που λειτουργούν με Προγράμματα ΕΣΠΑ καταστρέφει τον εκπαιδευτικό, παιδαγωγικό και διεπιστημονι-

κό προσανατολισμό των ΚΕΔΔΥ, τα προγράμματα συνεκπαίδευσης, καθώς και τις ενταξιακές, & συμπεριληπτικές δομές του ελληνικού σχολείου, που ενισχύθηκαν στους εκπαιδευτικούς νόμους 4368/2006, 4415/2016 και 4452/2017. **Μέχρι σήμερα τα ΚΕΔΔΥ επικεντρώνονταν με διεπιστημονικότητα στους μαθητές/τριες με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηρίζοντας την ένταξή τους στο γενικό ή το ειδικό σχολείο, παρά την εγκατάλειψή τους με ευθύνη των εκάστοτε ηγεσιών του Υπουργείου Παιδείας.** Αντιθέτως, φαίνεται ότι το ΚΕΣΥ εστιάζεται σε ένα απροσδιόριστο διοικητικοκεντρικό καθηκοντολόγιο που θα αφορά την επιμόρφωση, την ειδική αγωγή, την συμβουλευτική και τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Με το νέο νομοθέτημα, η διάγνωση θα αποδοθεί πλήρως στα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα (ΙΠΔ). Αυτά, αποτελούν μηχανισμό της ελληνικής κρατικής νοσοκομειακής δομής υγείας, η οποία με τη σειρά της αποτελεί έναν από τους πλέον προβληματικούς τομείς της κρατικής διοίκησης, με αποκορύφωμα ίσως, τα ιδιωτικά κέντρα ειδικής αγωγής που λειτουργούν με όρους αγοράς-πελατών-κόστους-κέρδους. Η επιστροφή στο ιατρικό μοντέλο με ουρές στα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα για απλές διαγνώσεις, κατά παραγγελία, γυρνάνε δεκαετίες πίσω την εκπαίδευση, την ειδική αγωγή και ειδική επαγγελματική εκπαίδευση των αναπήρων παιδιών και των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Φαίνεται ότι στο νέο νόμο καταργείται το κοινωνικό και εκπαιδευτικό μοντέλο στη διοχείριση του μαθητικού πληθυσμού με αναπηρίες και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.

**Από το 8ο στο 9ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Ειδικής Αγωγής
(ΤΕΙ Πειραιά: 14 & 15 Δεκεμβρίου 2019)**

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής (με θητεία 2014 – 2017) διοργάνωσε με επιτυχία στις 3 και 4 Δεκεμβρίου 2016 το 8ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Ειδικής Αγωγής του Π.Ε.Σ.Ε.Α., με θέμα: «Προγράμματα Ειδικής Αγωγής και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης για τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμΑ) και τα Άτομα με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΑμΕΕΑ) στα Γενικά και τα Ειδικά Σχολεία».

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής (με θητεία 2017 – 2020) προκήρυξε τη διοργάνωση του 9ου ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ του Π. Ε. Σ. Ε. Α. Θα γίνει στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2019 στην Αθήνα με θέμα: «Από το Ιατρικό Μοντέλο στο Κοινωνικό/Εκπαιδευτικό Μοντέλο Αγωγής, Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης των Ατόμων με Αναπηρία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, στη Δημοποκή Εκπ/ση και στην Προσχολική Αγωγή του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος». Έχουν δημοσιευτεί στο 81^ο τεύχος «Θέματα Ειδικής Αγωγής» και αναρτηθεί στο διαδίκτυο: α)

η ανοιχτή Πρόσκληση Ενδιαφέροντος για τους εισηγητές και εισηγήτριες, και β) η Αίτηση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος από τους εισηγητές και εισηγήτριες που θα συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες του 9^{ου} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ του Π. Ε. Σ. Ε. Α.. Μέχρι το τέλος Ιουνίου 2018 ολοκληρώνετε η συγκρότηση της επιστημονικής και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου μας, καθώς και η συγκρότηση της Γραμματειακής Ομάδας Υποστήριξης των εργασιών του 9^{ου} επιστημονικού μας Συνεδρίου.

Επαγγελματική Εξέλιξη και Διορισμοί στις Δομές της ΕΑΕ

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και το υποσύστημα ειδικής αγωγής βρίσκονται σε μια κρίσιμη καμπή και το Υπουργείο Παιδείας οφείλει να αποτυπώσει με σαφήνεια τη φιλοσοφία και το περιεχόμενο των πολιτικών και νομοθετικών του εγχειρήμάτων για τη δημόσια εκπαίδευση, την ειδική αγωγή των ΑμΑ και ΑμΕΑ, και την επαγγελματική εκπαίδευση. **Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής** ζήτησε από την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας: η χρηματοδότηση του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος να γίνεται από τις εγγεγραμμένες δημόσιες δαπάνες του Προϋπολογισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας και να δοθεί επίδομα ειδικής αγωγής σε όσους εργάζονται στις σχολικές δομές της γενικής αγωγής και της ειδικής αγωγής προσφέροντας ειδική αγωγή και εκπαίδευση στα ανάπτηρα άτομα. Μέχρι σήμερα οι ηγεσίες του Υπουργού Παιδείας, παρά τις προτάσεις του ΠΕΣΕΑ δεν προχώρησαν σε ρυθμίσεις για: **α)** τη δημιουργία οργανικών θέσεων στα ΕΕΕΕΚ και Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια, **β)** την επιλογή Προϊσταμένων στα Κ.Ε.Σ.Υ. με τετραετή θητεία, ενώ με την τοποθέτηση προσωρινών προϊσταμένων υποβαθμίζουν τη λειτουργία τους, και **γ)** την κατάργηση του άρθρο 24 πργρ. 1, 2, 3 και 4 του Ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199/02-10-2008), σύμφωνα με το οποίο συντηρούνται υπηρεσιακά συμβούλια των ΠΥΣΕΕΠ και του ΥΣΕΕΠ τα οποία λειτουργούν, χωρίς ευρεία δημοκρατική αντιπροσώπευση. Γι' αυτό επιμένουμε στη διαχρονική μας πρόταση για κατάργηση των Υ.Σ.Ε.Ε.Π. και Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π., και ένταξη όλων των συναδέλφων μας από διάφορες ειδικότητες (φυσικοθεραπευτές, κοινωνικούς λειτουργούς, σχολικούς ψυχολόγους, λογοθεραπευτές κ.ά.) στα Περιφερειακά (ΠΥΣΠΕ -ΑΠΥΣΠΕ και ΠΥΣΔΕ -ΑΠΥΣΔΕ) και Κεντρικά (ΚΥΣΠΕ και ΚΥΣΔΕ) Συμβούλια, αντίστοιχα με τη βαθμίδα που εργάζονται.

Επειδή την ερχόμενη Δευτέρα (25 Ιουνίου 2018) το Δ.Σ. του Π.Ε.Σ.Ε.Α. συναντά με τον Υπουργό Παιδείας κ. Κώστα Γαβρόγλου, η Γενική Συνέλευση των Μελών του ΠΕΣΕΑ οφείλει να ασχοληθεί συστηματικά και να διαμορφώσει το πλαίσιο πρότασης του ΠΕΣΕΑ για τους μόνιμους διορισμούς στις σχολικές και διαγνωστικές δομές της ειδικής αγωγής, εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, που ευαγγελίζεται το

Υπουργείο Παιδείας ότι θα προχωρήσει τον Οκτώβριο του 2018. Ο ΠΕΣΕΑ διαχρονικά αγωνίζεται για την ανάγκη άμεσων και μόνιμων διορισμών εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής, ΕΕΠ, ΕΒΠ στα γενικά και ειδικά σχολεία, με τα ίδια κριτήρια διορισμού που ισχύουν σε όλη την εκπαίδευση.

«Θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ» το περιοδικό επιστημονικό και κοινωνικό προβληματισμού του Π.Ε.Σ.Ε.Α.

Σε κάθε Ετήσια Γ.Σ. του επιστημονικού μας σωματείου, το περιοδικό του Π.Ε.Σ.Ε.Α. «**Θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ**», έχει την τιμητική του, γιατί ως μέσο γραπτής επικοινωνίας με την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και των ερευνητικών μελετών για εκπαιδευτικά, κοινωνικά, θεσμικά και πολιτικά ζητήματα αναγνωρίζεται από όλους η ουσιαστική του προσφορά για ένα ανθρώπινο και δημοκρατικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το Έτος 2017 εκδόθηκαν τα **τεύχη 75^ο, 76^ο, 77^ο, 78^ο** (με τα Πρακτικά του 8ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής και για το Έτος 2018 εκδόθηκαν μέχρι σήμερα το **79^ο τχ., το 80^ο τχ. Και 81^ο τχ.**

Καταθέτοντας στο Προεδρείο της **Γενικής μας Συνέλευσης** την **Έκθεση Πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Ε.Σ.Ε.Α. για το έτος 2017 και 2018**, εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους τους συνεργάτες και τις συνεργάτριες μου για την μεγάλη τους συμβολή στους επιστημονικούς και κοινωνικούς αγώνες του **Π.Ε.Σ.Ε.Α.**, γιατί από κοινού υλοποιήσαμε με συνέπεια τις Καταστατικές Αρχές του και διεκδικήσαμε τόσο τα δικαιώματα των ΑμΑ και των ΑμΕΕΑ όσο και τα δικαιώματα των εργαζομένων στο υποσύστημα της ειδικής αγωγής. Για αυτό καλώ τα Μέλη του **Π.Ε.Σ.Ε.Α.** να υπερψηφίσουν τα οικονομικά και διοικητικά Πεπραγμένα του Δ.Σ. του **Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής, να εμπλουτίσουν με τις προτάσεις τους τις προγραμματικές θέσεις και το διεκδικητικό πλαίσιο του επιστημονικού σωματείου για το Έτος 2018, και να στηρίζουν διαρκώς το Διοικητικό Συμβούλιο με τις προτάσεις τους και την κριτική τους.**

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι ο Π.Ε.Σ.Ε.Α. προσηλωμένος σταθερά στη θεμελιώδη αρχή ότι **η εκπαίδευση αποτελεί βασικό κοινωνικό πεδίο**, που συμβάλλει στην αυτονομία και στην ανεξαρτησία όλων των ανθρώπων, με τις παρεμβάσεις του σε αυτή την κρίσιμη ιστορική περίοδο, **υπερασπίζεται το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία και των παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες ούτως ώστε να έχουν πραγματικά το δικαίωμα της δωρεάν δημόσιας παιδείας σ' όλες τις βαθμίδες της Παιδείας. Να έχουν το δικαίωμα της ειδικής φροντίδας όχι μόνο στους νόμους αλλά και στην πράξη.** Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η Ειδική Εκπαίδευση αποτελεί **αναπόσπαστο τμήμα της Γενικής Εκπαίδευσης** και για αυτό απαιτούμε: «οι ειδικές νομοθετικές παρεμβάσεις για την ΕΑΕ να είναι μέρος της γενικότερης νομοθετικής παρέμβα-

σης, να εναρμονίζονται με τους γενικούς και ειδικούς στόχους, να συνυφαίνονται με την γενική εκπαιδευτική διαδικασία και κατά κανόνα να υλοποιούνται στους χώρους, τα πλαίσια και τα προγράμματα της γενικής εκπαίδευσης.

«Όταν ήρθαν οι αγγελιαφόροι, τους βάλαμε να διηγηθούν καταλεπτώς τα πράγματα,

δε χωρούσε αμφιβολία ότι όλα είχαν χαθεί. Δεν είχαμε πια ούτε σπίτι ούτε πιμή.

Όπως πάντα οι γυναίκες έκλαψαν κι οι άντρες σκυμμένοι κοίταζαν το χώμα.

Μόνον ο τυφλός χαμογελούσε καθώς το σοφό ραβδί του,

τον πήγαινε πέρα από τη ματαιότητα, μες στο σκοτάδι...»

(Λειβαδίτης, Τ., 1987, *Ποίηση από τη Σκοτεινή Πράξη*, σ. 117, Αθήνα, Κέδρος)

Αθήνα, 23 Ιουνίου 2018

**Με συναγωνιστικούς χαιρετισμούς, για το Διοικητικό Συμβούλιο
του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής -Π.Ε.Σ.Ε.Α.-**

ο Πρόεδρος

Μηνάς Ευσταθίου

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
-Π.Ε.Σ.Ε.Α.-**

Αρ. Απόφασης: 1482/1999 Πρωτοδικείου Αθηνών **Αθήνα, ΒΟΥΛΗ των ΕΛΛΗΝΩΝ, 30-07-2018**
Γούναρη 21 - 23, 18531 - Πειραιάς **Αρ. Πρωτ.: 81**
Τηλ.: 2651048830, 2104954478,
2105731768, 2104535235
2610310545, 2310633868
Κιν.: 6977244295, 6977743862, 6944126716
6932046005, 6937339323, 6932942156
Fax: 2651048830, 2105743966
e-mail: ds_pesea@yahoo.gr
<http://www.pesea.gr>

**Παρέμβαση του Π.Ε.Σ.Ε.Α. στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων
της Βουλής των Ελλήνων για την ενιαιοποίηση του ΤΕΙ Ηπείρου
με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής-Π.Ε.Σ.Ε.Α., αναφορικά με το νομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας που πραγματευόταν την ενιαιοποίηση του ΤΕΙ Ηπείρου με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, συμμετείχε ενεργά στο δημόσιο διάλογο και την ηλεκτρονική Διαβούλευση που άρχισε το Φεβρουάριο του 2018 και **συνεχίζεται σήμερα στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων. Ένας ουσιαστικός διάλογος που διεξήχθη ανάμεσα στον ΠΕΣΕΑ με την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, με τον πρώην Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και τέθηκε ανοιχτά στην 87η Γενική Συνέλευση της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας και σε τοπικές Γενικές Συνελεύσεις Συλλόγων εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Επίσης το Διοικητικό Συμβούλιο του επιστημονικού σωματείου απευθύνθηκε και ενημέρωσε την ευρύτερη ελληνική κοινωνία συμμετέχοντας σε συνεντεύξεις ραδιοτηλεοπτικών σταθμών ή κοινοποιώντας τις θέσεις του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ένα από τα σημαντικά θέματα που τέθηκε από την πλευρά του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων **στο πλαίσιο της συγχώνευσης του ΤΕΙ Ηπείρου με το ΑΕΙ Ιωαννίνων ήταν η πρότασή του να ιδρυθεί Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης (ΠΤΕΑΕ) στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων** (Ιωάννινα, Φεβρουάριος 2018, σ.σ. 1-62).**

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής-Π.Ε.Σ.Ε.Α., αποτύπωσε την έντονη διαφωνία του σε αυτό το εγχείρημα εκφράζοντας το βαθύτατο σεβασμό του στην ιστορία της ειδικής αγωγής και εκπαί-

δευσης στην Ελλάδα, η οποία ουσιαστικά άρχισε να εγγράφεται με θετικά πρόσημα για τα ανάπτηρα άτομα από το 1982 με το Προεδρικό Διάταγμα 603/1982 και το Νόμο 1566/1985 (άρθρα 32 έως 35). Για αυτό ενημερώσαμε τους/τις κ.κ. Βουλευτές, αντιπροσώπους του Ελληνικού Λαού στη Βουλή των Ελλήνων, και επιπλέον τους ζητήσαμε να προβούν σε **ανασκόπηση των Νόμων: 2817/2000, 3699/2008, 4115/2013, 4186/2013, 4368/2016, 4415/2016, 4452/2017** οι οποίοι συμπεριέλαβαν τις διεθνείς διακηρύξεις και διεθνείς συμβάσεις για τα δικαιώματα προσβασιμότητας στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μέσα στο πλαίσιο της φιλοσοφίας της ένταξης και της συνεκπαίδευσης (Διακήρυξης της Σαλαμάγκα, 1994 & Νόμος 4074/2012), υπενθυμίζοντας την αρνητική αξιολόγηση της Ε.Ε., σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα βρίσκεται στην 28η θέση (τελευταία) στο κριτήριο «ισότιμη εκπαίδευση» των Κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βλ. Δείκτη Κοινωνικής Δικαιοσύνης της Ε.Ε. Schraad-Tischler and Kroll, 2014).

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ε.Σ.Ε.Α σε συναντήσεις του με τον Υπουργό Παιδείας κ. Κώστα Γαβρόγλου ανέλυσε διεξοδικά του λόγους της έντονης διαφωνίας του για την ίδρυση και η λειτουργία Πανεπιστημιακών Τμημάτων Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα, εξηγώντας: α) ότι τέτοια επιλογή αποτελεί παγκόσμια πρωτοτυπία και συνδέεται με καταδικαστέες πολιτικές του σκοτεινού παρελθόντος των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων, που είχαν επιβάλει το ιατρο-παιδαγωγικό και διαχωριστικό μοντέλο αγωγής και εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τα υποχρέωναν για δεκαετίες να εγγράφονται και να φοιτούν σε ειδικά σχολεία εγκλεισμού και σε άθλια κτίρια υποβαθμισμένων και περιθωριοποιημένων περιοχών-γκέτο των αστικών κέντρων, και β) ότι σήμερα η συνεκπαίδευση των μαθητών και μαθητριών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα γενικά σχολεία θεωρείται πλέον, ως η πιο ενδεδειγμένη μορφή εκπαίδευσης, κι αποτελεί πολιτική προτεραιότητα στις περισσότερες χώρες του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Είναι πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός ότι αυτή η επίμαχη διάταξη αποσύρθηκε από το παρόν νομοσχέδιο με τη γενναία απόφαση της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας να στηρίζει τις μεταπτυχιακές σπουδές στις επιστήμες της αγωγής συμπεριλαμβάνοντας και την εξειδίκευση στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση.

Για το σκοπό αυτό απαιτείται η εκπαιδευτική πολιτική να προωθεί την «Παιδαγωγική της Ένταξης», στηρίζοντας ένα σχολείο σε μια κοινωνία για όλους, ένα σχολείο το οποίο πρέπει να αποτελεί εστία καταπολέμησης ρατσιστικών και διαχωριστικών στάσεων, με τη δημιουργία φιλόξενων κοινοτήτων όπου η εκπαίδευση κι η σχολική ένταξη των παιδιών να είναι υποχρέωση και έγνοια όλων των δομών του εκπαιδευτικού συστήματος. Προκειμένου να επιτευχθεί επί της ουσίας η συμπεριλη-

πτική εκπαίδευση είναι απαραίτητο το σχολείο μέσα από την οργάνωσή του να παρέχει ενοποιημένες υπηρεσίες μεγάλου εύρους για όλους τους/τις μαθητές/μαθήτριες με τρόπο που να εστιάζει στην πρόληψη και όχι στα ελαττώματα και τις αδυναμίες τους (European Agency for Development in Special Needs Education, 2013).

Κύριε Πρόεδρε της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής,

Κύριε Υπουργέ Παιδείας,

Κυρία Υφυπουργέ,

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής-Π.Ε.Σ.Ε.Α., σας γνωστοποιεί ότι η όποια προσπάθεια για δημιουργία «νέων» Τμημάτων Ειδικής Αγωγής στα Ελληνικά Πανεπιστήμια, βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με όλα τα παραπάνω γιατί: α) οι μαθητές κατηγοριοποιούνται με κύριο επίκεντρο τη παθολογία και τη θεραπεία τους και όχι από τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις δυνατότητές τους, β) υιοθετείται μια στρεβλή διάκριση, στην οποία ο «ειδικός» και ο «γενικός» παιδαγωγός αποτελούν ξεχωριστές οντότητες και κατηγοριοποιούνται σαν να προέρχονται από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, γ) ενισχύει το ξεπερασμένο διαχωριστικό ιατρικο-παιδαγωγικό μοντέλο και βρίσκεται σε αντίθεση με την όποια προσπάθεια εναρμόνισης της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού συστήματος με την πολιτική της ένταξης και των ίσων ευκαιριών (Σύμβαση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία, που επικυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων με το Ν. 4074/2012).

Ο Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Ειδικής Αγωγής-Π.Ε.Σ.Ε.Α., έχει τονίσει την αναγκαία αναμόρφωση σπουδών των Παιδαγωγικών Τμημάτων με στόχο «τη διαμόρφωση ενός νέου προφίλ του εκπαιδευτικού της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος θα μπορεί ν' ανιχνεύει και να αντιμετωπίζει παιδαγωγικά όλα τα παιδιά μέσα στο **πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης**» (**Π.Ο.Ε.Δ./Δ.Ο.Ε., 2003**). Άλλωστε, στη Συνθήκη της Σαλαμάνκα επισημαίνεται στις κυβερνήσεις να διασφαλίσουν **δομικές αλλαγές στα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών**, πριν και κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους εξίσου και να προσανατολίζουν τη φροντίδα των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών σε σχολεία για όλους (**UNESCO, 1996**). Επίσης είναι άξιο αναφοράς ότι στο Ν. 4547/2018 για τις νέες δομές στην εκπαίδευση μεγάλο μέρος της διαχείρισης των προβλημάτων που προκύπτουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και πράξη, λόγω των εγγενών δυσκολιών των μαθητών, μετακυλίεται στους εκπαιδευτικούς της τάξης και είναι αναγκαίο να έχουν επιμόρφωση πάνω σε ζητήματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Η ειδική αγωγή και εκπαίδευση είναι αναπόσπαστο κομμάτι της γενικής εκπαίδευσης και προβάλλεται ως αδήριτη ανάγκη η εξειδίκευση των εκπαιδευτικών της Γενικής Εκπαίδευσης, αντί επιδιώκεται η μονομερής εκπαίδευσή τους μόνο προς την κατεύθυνση της

Ειδικής Εκπαίδευσης αγνοώντας το γενικό πλαίσιο μέσα στο ίδιο το σχολείο! Τα Πανεπιστήμια της χώρας μπορούν να υλοποιήσουν με επιτυχία μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και μετεκπαίδευσης που να προωθούν τις ενταξιακές εκπαίδευτικές πολιτικές για την πρόσβαση, χωρίς προσκόμματα και εμπόδια, των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαίδευτικές ανάγκες στο «Σχολείο για Όλους». Μπορούν επίσης με την επιμήκυνση των σπουδών στα ΠΤΔΕ και τις καθηγητικές σχολές να δίνεται η δυνατότητα επιπλέον σπουδών πάνω στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. Τα συνδικάτα των εκπαίδευτικών κατέθεσαν μια σπουδαία πρόταση στο Υπουργείο Παιδείας ζητώντας να επαναλειτουργήσουν τα Διδασκαλεία υπό την εποπτεία των ΠΤΔΕ ή των καθηγητικών σχολών με εκσυγχρονισμένα προγράμματα σπουδών για να αγκαλιάσει το Ελληνικό Σχολείο το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις.

Από το 2013 οι Ενιαίοι Νόμοι για την Εκπαίδευση: 4115/2013, 4186/2013, 4368/2016, 4415/2016, 4452/2017 στοιχειοθετούν το υποσύστημα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ως **αναπόσπαστο** μέρος της Γενικής Εκπαίδευσης. Για αυτό οι ειδικές νομοθετικές παρεμβάσεις -όπου και όταν απαιτούνται- θα πρέπει να είναι μέρος της γενικότερης νομοθετικής παρέμβασης, να εναρμονίζονται με τους γενικούς και ειδικούς στόχους, να συνυφαίνονται με την γενική εκπαίδευτική διαδικασία και κατά κανόνα να υλοποιούνται στους χώρους, τα πλαίσια και τα προγράμματα της Γενικής Εκπαίδευσης. Αντίθετα δεν έχουν θέση **συντεχνιακές σχέσεις** που εμποδίζουν τη ριζική αλλαγή φιλοσοφίας και πολιτικής πρακτικής στην ειδική εκπαίδευση και οδηγούν στην διαχωριστική εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία και ειδικές εκπαίδευτικές ανάγκες.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Ε.Σ.Ε.Α.

ο Πρόεδρος

Μηνάς Ευσταθίου

ο Γενικός Γραμματέας

Λευτέρης Ρατσιάτος

ISSN 1108-5509